సంక్షేపరామాయణము

(శ్రీ)

సంక్షేప రామాయణము.

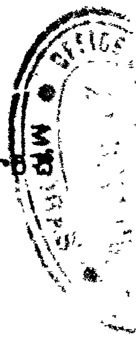
ఆవటపల్లె చినశ్రీరాములుచే

రచియింపఁబడి

ఏలూరు కాపురస్థులు

బ్రి॥ కొత్తపల్లి సుందరరామయ్యగారిచే

సవరింపఁబడెను.

మొదటికూర్పు 1000 ప్రతులు.

ఏలూరు

రామమోహన ముద్రాక్షరశాల స్ముద్రితము.

1915.

శ్రీ

సంక్షేప రామాయణము.

ఆవటపల్లె చినశ్రీరాములుచే

రచియింపఁబడి

ఏలూరు కాపురస్థులు

బ్రి॥ శ్రీ॥ కొత్తపల్లి సుందరరామయ్యగారిచే

సవరింపఁబడియె.

ముద్రితప్రతులు 1000 ప్రతులు.

ఏలూరు

రామమోహన ముద్రాక్షరశాల న్ముద్రితము.

1915.

 వెల. 0—2—0

శ్రీరస్తు.

శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

పీఠిక.

ఆర్యులారా!

శ్రీహరినామ సంకీర్తనచేగాని యిక్కలికాలంబున ముక్తి లభించుట కష్టతరమని మనమందఱెఱిఁగిన సంగతియే! అందువిషయమయి భగవంతుని యొక్క పుణ్యగుణానుభవము గల శ్రీమద్రామాయణ, భారత, భాగవతాది గ్రంథరాజంబు లనేకములు మహామహులగు కవిశిఖామణులచే విరచింపఁబడి యున్నవి. అందులో ముఖ్యము

గ శ్రీమద్రామాయణములోని శ్రీరఘురాముని పావనచరిత్ర మెల్లర
కును విశదమే. రామయను శబ్దములోని రకారము నారాయణా
యను మంత్రమునుండియు మకారము నమశ్శివాయ యను మంత్రము
నుండియు గైకొనఁబడినవని పెద్దలుచెప్పుదురు. ఇందువలన నిది సర్వ
సమత్వమును జాటుచున్నదని మనమెఱుఁగఁగలము. కావున నందఱు
ను సభక్తిపూర్వకముగ నీనామముచ్చరింపఁ దగునుగదా? శ్లో॥ రకా
రోచ్చారణాత్రేణముఖం నిర్యాతిపాతకం। పునఃప్రవేశసందేహ మకా
ర స్తత్ర కవాటవత్ ॥,, అను నిర్ధారణ ప్రకారము మనమానామ స్మరణ
మువలన సర్వపాపములనుండి విముక్తులమగుటయు,, సర్వసమత్వం
బగుభక్తి కుదురుటయుఁగాక పూర్వము మనదేశమునకు రాజయి
యుండి అనేకవేల సంవత్సరములు ధర్మముగాఁ బాలించి రామపాది దు

ష్టులనుండి మవలను ... లమహోపకార్యము ...నర్చినవాఁడ
గంభునందన
గుఃటచే రాజశ్రీ ...యుఁగలవార మగుదుమనుటలో ...శయోక్తి యే
మియునుండఁజాలదు. ఈ పున నాశక్తులందిని సర్వసుగుణాభిరాముఁ
డగు శ్రీరఘురాముని పావనచరిత్రమును క్లుప్తముగా గ్రహించి సంక్షే
ప రామాయణమను పేరనిచిన్ని పొత్తమును రచించితిని. నేను కావ్యా
లంకారాది మహోత్కృష్ట గ్రథములం జదివి విశేష పాండిత్యమును
సంపాదించినవాఁడను కాకపోవుటచే అనేకములయిన తప్పులిందుగలిగిన
గలుగవచ్చును. కాన విద్వాంసజనులందఱు క్షీరనీరంబులఁ వేఱు ప
ఱుపఁజాలు మరాళరాజంబులమాడ్కి నావలనం గల్గులోపంబుల మ
న్నించి ఒప్పులనే గ్రహించి నన్ను కృతకృత్యుఁజేయఁ బ్రార్థించు
చున్నాడను

శా. శ్రీరాముం డగుణాభిరాము జగతిన్ సేవింపఁగాఁ గల్గుసు
ప్రారంభంబయియొప్ప నేక్కుడిగుర్ల భావంబుల్ భాయునా
కారుణ్యాంబుధి మీకు నిచ్చుశుభముల్ కై దండ లానిప్పుడ
ప్పారావారమునందు వెల్గు విమలా వాసంబునిక్కంబు గాన్.

శా. వేరేచింతల లోన మీకుఁ దగునా వేవేగ పద్మాక్షునిం
బారావారగభీరునిన్ పరమునా వైకుంఠ సంవాసునిన్
మారాకారనిరంజనున్ విమలునిన్ మాన్యున్ జగద్వంద్యునిన్
శ్రీరాముం దశకంఠగర్వహరణున్ సేవింపుఁడీభక్తితోన్.

ఏలూరు } గాంధీగార్ల
1—8—15 }

ఇట్లు [illegible] విధేయుఁడు,
[illegible] చిన॥ శ్రీరాములు.

చ. కనకమృగంబునందముగఁ గన్గొని జానకి దానిఁగోరఁగా
వనజదళాక్షుఁడంతఁ దన పత్నికి లక్ష్మణుఁ గాపు పెట్టఁగా
వెనుకొని పోయి పోయి తగ వెక్కసమందుచు దానినేసినన్
ఘనముగ లక్ష్మణా యనుచుఁ గాసిలి చచ్చెను శ్రీరమాధవా. 34

ఉ. జానకి లక్ష్మణా యనెడు శబ్దముఁ దావిని భీతిఁ జెందుచుం
గానమునందు భూవిభునిఁ గావుమటంచును వేగ లక్ష్మణున్
మానకఁ బంప రావణుఁడు మౌనిగ వేసము దాల్చి వచ్చియా
మానవనాథు రాణిఁగొని మాటుగ నేగెను శ్రీరమాధవా. 35

చ. దనుజుఁడు గొంచుఁ బోవ సతి తంబును చింతిలి వేగ నార్చినన్
వినియు జటాయువప్పుడగు విక్రమలీలను దాఁకె రావణున్
మనమున నొచ్చి యాతఁడును బక్షములం దెగ నేసి లంకకుం
జనుతఱి వానరోత్తముల జానకి చూచెను శ్రీరమాధవా. 36

చ. కనుఁగొని చీరకొంగునను గట్టినభూషణజాలమెల్లనా
వనచరులెల్లఁజూడఁగను వైచెను రక్కసుఁడంతలంకకుం
జనితనతోటలోన నొక చక్కనిసీతనుడించి తోడుగా
దనుజులఁగావువెట్టి తన దారిని నేగెను శ్రీరమాధవా. 37

ఉ. అత్తఱిరాముఁడావనము నందున లేడినిఁ జంపివచ్చుచుం
దత్తరపాటునొందు తన తమ్ముని గాంచియి దేలలక్ష్మణా!
చిత్తమువిభ్రమించె నొకొ చేడ్పడనుంచితె నాతి నొంటిగా
మత్తిలినట్టి రక్కసులు మానినినే మొనరించిరంచనా
బత్తినికాన్పసీత యటుఁ బల్కినపల్కులు శ్రీరమాధవా. 38

ఉ. తమ్మునిమాటవించుమదిఁ దార్కొనుమచ్ఛిఖము నాఁపుకొంచుఁ
బమ్మరపోవు డెందమునఁ బర్ణకుటీరపునాల్గుదిక్కులం
గమ్మెను నాసఁజూచి తన రాణినిఁ గానమిఁజిన్నవోయిని
మమ్మునదక్షిణాంబువకు నార్గము వెట్టెరి శ్రీరమాధవా.

సీ. తగదక్షిణంబుగాఁ దరలిపో యెడువేళ 39
దారిఁ గాంచియు దార మతిని
ఘనుజటాయువను గ [illegible] పుణ్యప్రాణిత దేహు
బ..ం మమిగుఁలఁ బ్రశస్తనియతుఁ
గన్గొని రాక్షస కార్యంబుగా నెంచి
కార్ముక మెత్తంగఁ గడఁగునపుడు
నీతండ్రిమిత్రుండ నేనిట్లు తెలిసి
రావణుతోఁ బోరి రణమునందు

గీ. ననుచు నా గాధనంతయు నతఁడు దెలిపి
వేగసురవాటి కేగంగ వినుతిఁ జేసి
యగ్నిసంస్కారవిధులెల్ల నాదరమున
చేసిరప్పుడు శీఘ్రంబ శ్రీరమేశ. 40

చ. ఘనముగనగ్నిసంస్కరణ కార్యములెల్లను దీర్చి పోవుచోఁ
గనియటఁ జిత్రమూపమునఁ గారియవెట్టఁ గబంధుఁ ద్రుంచియా
వనమునఁ జేగి యోగి యొక పట్టున నాశబరిం గనెం దగన్
వినయముతోడి పూజలను వేఁడుకనందియు శ్రీరమాధవా. 41

సీ. అరయంగఁ దమకార్య నరణినంతయుఁ దెల్పె
మాన్యతిశబరియు మహిమ వాగడి
కవికులశ్రేష్ఠుండు నవకృతిసేయుండు
సుగ్రీవుఁడను వాఁడు సువ్రతుండు
నాతనితో మీర లాదరస్నేహంబు
సేయుఁడు మీ కెల్ల శ్రేయమొసఁగు
వేవేగఁ బొండని వేఁడుక సేయంగఁ
గదలిరియిరువురు గారవమున,

గీ. ఇటులవీరలుశబరిని యింపుచెలఁగ
వీడుకొలిపియుసుగ్రీవు వీటికరుగఁ
గాంక్షఁజనిచనియొకచోటఁ గాంచిపంపఁ
జేరువుఁబోవుచుండఁగ శ్రీరమేశ. 42

ఉ. రామునిలక్ష్మణుంగనియు రాజిలుభీతిని సూర్యసూనుఁడున్
నామమెఱుంగఁగోరితగు నమ్రతఁ బావనిఁ బంపనాతఁడున్
నీమముతోడ మ్రొక్కితవ నేర్పున మీరెవరయ్య రాకకిం
కేమికతంబొ? తెల్పుఁడన నేర్పడనిట్లనె శ్రీరమాధవా. 43

ఉ. ఆరయలక్ష్మణుండుదగ నచ్చటమ్రొక్కెడువాయుసూనునిన్
గారవమొప్పఁజూచి తమ గాథలనన్నిటిఁ దెల్ప నాతఁడుం
గూరిమివానరేశుఁగని గొబ్బునఁగూర్చఁగ రాముస్నేహమున్
వారకతోడితెచ్చివెస వాంఛితరీతిని శ్రీరమాధవా. 44

ఉ. వచ్చియువందనంబునిడి వానినిఁజంపఁగనాత్మనెంచు దుర్
మచ్చరిణీఁగొర్కొనతి మన్ననఁదెల్పుచు నీతమున్నదాఁ
జెచ్చెఅవీడువస్తుతతిఁ జేతికిచ్చెవివాముఁడంతటం
బొచ్చెము లేక మూర్ఛిలియుఁ బోడిమిమేల్కని యర్కసూతిక
ట్లచ్చపుఁబ్రేమతో నభయ హస్తము నిచ్చెను శ్రీరమాధవా. 45

చ. ఇటులఁబ్రమాణవాక్యములఁ జిప్పితసిద్ధినిబొంది యిక్ష్వా
కృటనగ ఖేదినూనఁ దగు ఝూక్కృతమానక నిపోరరాముఁడుం
దటుకున నొక్క బాణమునఁ దప్పయునేసియు వాలినిల్గఁగం
బటుబలశాలి నర్కసుతుఁ బట్టముఁగట్టెను శ్రీరమాధవా. 46

ఉ. అర్కజురాజ్యమేలఁగను నంగదునిన్ యువరాజుఁగాఁగనా
మర్కటరాజధానిఁదగ మంగళమొప్పఁగ నిల్పి వేగమే
కర్కశమాల్యవంతమున గాఢతవర్షము లేగునంతకా
యర్కకులేశులుండిరట యావశినొందక శ్రీరమాధవా. 47

చ. కినుకొని వానరేంద్రుఁడయి గారన మొప్పఁగ సైన్యసంఘముఁ
బనివిని వేగఁబుచ్చుమని పల్కెఁ గపీశుఁ డనంపఁ దద్భటుల్
వనచరులెల్ల నక్కనుఁడంతట వచ్చియు లెక్కలేనియా
వనచరసేనఁ గొంచు నొక ప్రక్కను నిల్చెను శ్రీరమాధవా. 48
చ. తననిజపత్ని నే వెదుకఁ దాల్మి నిమ్మిందుఁ దూర్పుదిక్కుకున్
ఘనునినుషేణుబల్వుము గాఁదగఁ బంచియు నాంజనేయున
య్యవఘుగుణాఢ్యు దక్షిణము నంగుళినిచ్చియు వేగమేగియా
వనచరవీర జానకిని వారక గన్గొని శీర్షరత్నముం
జనువున దెమ్మటంచుఁ దగఁ జయ్యనఁబుచ్చెను శ్రీరమాధవ 49
సీ హనుమంతుఁ డంతట హర్షంబునఁ జెలంగి
శ్రీరామదేవుండు సెలవొసంగఁ
వానరబలములు బల్గురువొగడంగ
నంగదాదులు వెం నరుగుదేర

వనపట్టణంబుల వదలక వెదకియు
వారు పుణ్యగిరులను సరసియరసి
కరిసింహశార్దూల ఘనఘోరమృగముల
నాకరమైయొప్పు నడవిలోనఁ

గీ. జనుచు నొకచక్కఁ గాంచిరి శైలరాజ
మనఁగ నొప్పారు నమ్మహేంద్రాద్రిపైనిఁ
బక్షికులరాజుసంపాతి వరుఁగఁ జెప్పఁ
సీతరావణు పోకడల్ శ్రీరమేశ. 50

చ. వనచరవీరులెల్లరును వారధి దాఁటఁగలేక మారుతిం
గనుఁగొని నీవుదక్క మఱి గట్టిలఁ గెవ్వరు చూడ నబ్ధినిం
బనిగొని దాటి లంకకును బల్మినిఁ బోవఁగ నన్నుబ్బియా
ఘనుఁడగిరీశ జవంబునను గన్నన నింగికి శ్రీరమాధవా. 51

ఉ. పావని యోగి యోగితగఁ బంతము మీఱఁగ నబ్ధి దాటియా
దేవవిరోధిపట్టణపు తేజముఁ గాంచియుఁ బ్రొద్దుగ్రుంకఁగా
లావువఁ దగ్గి నూక్ష్ముఁడయి లంకను జొచ్చియు నెల్లచోటులన్
రావణు రాణివాసమును రాజిలఁ జూచియు శ్రీరమాధవా. 25

ఉ. సీతను గావఁ జాలమిని జింతిలి గోపుర మెక్కి యాతఁడ
త్యాతతరోషవేగమున నంతట నారయఁ గాంచె నొక్కచోఁ
మాతను సర్వలోకముల మన్ననఁ బ్రోచెడు రాము దేవినిన్
భీతమయున్ నరాంతకుల భృత్యులమధ్యను శ్రీరమాధవా. 55

ఉ. జానకిఁ గాంచి గోపురముఁ జయ్యన డిగ్గియుఁ దోఁట కేగియా
మానవనాథు రాణికడ మాన్యత శింశుపవృక్ష మెక్కుడుం
గానఁగ వచ్చె రావణుఁడు కామము హెచ్చఁగ రాక్షసాళితో
భానునిదీప్తిఁ బోల్చు సురభామలు గొల్వఁగ శ్రీరమాధవా. 54

ఉ. వచ్చియుసీతఁగాంచియును బల్కఁగ దానటువంటి మాటలన్
హెచ్చినమన్మథార్తినతి హేళనఁ జేయఁగఁ గాంచి యామెయున్
మచ్చికఁ బెట్టవితులను మన్ననఁ దెల్పినఁ దెల్విలేక దా
నచ్చపలాక్షి నేయఁగను నాత్రముఁ బొందఁగ శ్రీరమాధవా. 55

ఉ. దేవిని బెంకమార్కొనెను దేవవిరోధినిఁ గాంచి భృత్యులన్
దేవయిదేల నాతినిటు దేజ మనంగఁగఁ దుంపవచ్చునే
నీవిఁక మానుమన్న విని నిర్పునఁ గూర్చఁగ రెండుమాసముల్
రావణుఁడిచ్చి గద్యగను రంజిలుచేగెను శ్రీరమాధవా. 56

ఉ. ధీరత నాముదేవిఁ గని దేవవిరోధి నిజా ప్రధానయా
నారులనేకరీతులను నమ్మికముల్ దగఁ జెప్పిని దనుం
గూరుచుచుండ నాత్రిజట గొబ్బున మేల్కని యింతులెల్లఁ దన్
జేరఁగఁ గాంచి నట్టి కల చెప్పఁగ నిట్లను శ్రీరమాధవా. 57

ఉ. రాముఁడు చేరలంకమున రావణుఁ బంప ధరాత్మజాతనుం
సేమ మెలర్పఁ గొంచుఁ జనఁ దెచ్చితిఁ గంటిని స్వప్నమింతటం
దీమెయె రాణిగాఁ గలదె చెప్పుడు తప్పక గొల్వఁ డంచనే
లేమలు నిద్రఁ గాంచెఁదగు లిప్పను బోవఁగ శ్రీరమాధవా. 58

ఉ. అంతట వాయుసూనుఁడును నంగుళిముద్ర నొసంగి మ్రొక్కుచుం
మంతయుఁ దప్పకుండవట జానకి కిలు కార్యము లెల్ల దెల్పి తా
వంతలుదీర నామెకడ వారక గొంచును శీర్షరత్నముం
బంతము మీఱ రక్కసులఁ బల్మరుఁ జంపఁగ శ్రీరమాధవా. 59

చ. ఇదివివిరావణుండునతి యేపునఁ బొల్చెడు రాక్షసాళినిం
మదిగరువంబుఁ జొన్పి తగఁ బంచిన పోటరిబంట్లనెల్లరుం
మదమణగంగఁ జేయఁగని మార్కొని బల్మిని మేఘనాదుఁడుం
గదియఁగవచ్చి బ్రాహ్మమనఁ గాదగు నస్త్రము నేసి కట్టియుం
ముదమునఁ గొంచుఁ బోయెగను మోదెడు నంతన శ్రీరమాధవా.

కావున మీ రేగి కాంతతో నంగద
పావని మొదలైన బల్లిదులకు
మాయాక్షి నెఱిఁగించి మరలింపుఁడంచన
నీవార్తఁ గాపరు లేర్పరింపఁ

గీ. గదలి వచ్చియుఁ గాల్వాని క్రమముతోడ
రామలక్ష్మణ సూర్యజ ప్రముఖులకును
వందనము సేసి తాఁ బోయి వచ్చినట్టి
విధముఁ దెల్పుచు రత్నంబు వేడ్క హెచ్చ
సేయనప్పు డయిచ్చెను శ్రీరమేశ. 65

ఉ. రాముఁడు శేఖరత్నమును రంజిల నక్కునఁ జేర్చి యర్కజున్
వేమరుఁ గాంచి సైన్యములఁ వేడ్కను దెమ్మనె లంకకేఁగఁగన్
సోమనిభాస్య యుండిన తావులఁ బల్వుర వేనవేలుగన్
శ్రీమహితోడఁ గూర్చెఁ గడు శ్రేష్ఠత యొప్పఁగ శ్రీరమాధవా. 66

చ. వనచరసైన్యమెల్లెడను వారకఁగొల్వఁగ మాల్యవంతమున్
ఘనముగవీడి వారినిధి గమ్మికివేడ్కను జేరియర్కజుం
గనుఁగొనివేగవారధిఁ గట్టఁగ బర్వతవృక్షజాలముల్
మనసిజరూప తెమ్మనిన మన్ననమర్కటులెల్లయత్నముల్
బనివిని చేయుచుండఁగని వల్కుఁడఁజింతిలి శ్రీరమాధవా. 67

సీ. రావణుడంతట రావించిమంత్రుల
వారెఁఱఁగోనను వరలు మదిని
జూచితిరేకోరి చోద్యముల్ప్రసరించె
వాఁడేగి యచ్చట వాక్కు బలుక
నదివినిరాముండు నాగ్రహమందియుఁ
గీడేమిసేయునో కొరలిమదిని
అనిచింతనొందంగ నాతనితమ్ముండు
నన్నకుఁబ్రణమిల్లి యధిపవించు

మర్కటులందఱు మఱియు సహాయములు
గజబృందమంతయు గాసిఁజెంద

గీ. నిట్టియవశకునములెల్ల నిలువఁదోఁచెఁ
గానసీతను వేగంబ ఘనముగాను
రామునకునిచ్చి మొక్కుమా రాజుమిగులఁ
గరుణరక్షించుననిన్నవఁ గంటగించి
చేరవంతిపురంబును శ్రీరమేశ. 63

చ. మఱచటిపూటఁ దమ్ములును మంత్రులునందఱుఁగూడి సభ్యలం
దరమరలేకయుండఁదగ నన్నను గాంచి విభీషణుండు నా
మరిమరి రాముభక్తినతి మన్ననవిమ్మనెఁ గోవమందినీ
వరయఁగ శత్రుపక్షమునఁ బల్కుచునుంటివిగానఁ బొమ్మనా
వెరచియుఁదల్లియాజ్ఞఁ గొని వేగమపర్విడి శ్రీరమాధవా. 69

(3)

సీ. రామునిఁగనునాస రంజిల్లఁ బరతెంచి
యాకాశవీధిని నద్భుతముగ
శరణుశరణువన్న జంపక గావుమో
రామరామయటంచు రవమువిసియు
నర్కజాఁడంతట నమ్మికఁడై రాముతోఁ
దడయక రావణు తమ్ముఁడతఁడు
చంపంగనాజ్ఞను జయ్యనసాఁగుమ
టంచనరాముండు హర్షమునను
శత్రునినైనను శరణన్నవిడుచుట
నృపతులకగును రప్పింపుఁడనుచుఁ

గీ. బల్కఁగ విభీషణుందెచ్చి భయముఁదీర్చి
యెల్లవిధముల నంతయుఁ గల్లలేక
తెల్పనంతసమందియుఁ దేజమెసఁగ

వారధినిగట్టి వానర వరులనెల్లఁ
జేర్పఁగాఁ బంచెవవ్వఁడ శ్రీరమేశ. 70

ఉ. వానరులెల్ల వారధిని వారకకట్టఁగ నాసముద్రుఁడుర్
మానసమందు మెచ్చియతి మన్ననఁ బొంగఁగ రాముఁడేర్పడ్ చేఁ
బూనిక బాణమేసినను బోడిమిదప్పఁగఁ జచ్చినమ్ముఁడై
కానుకలిచ్చి దాటఁగను గారవమొప్పఁగ సమ్మతించితా
నానతినొంది యేగెఁదన యంబుధిలోనికి శ్రీరమాధవా 71

సీ. అవతినొందియు నంబుధిఁగట్టంగ
రాలెన్నెవైచినఁ దేలకున్న
రత్నాకరునిఁ గాంచి రాముండు కారణం
జేమనఁ జెప్పెను నెలమిమిగుల
రావణుపంపున రాలెల్లఁ జేరలు
యింషిఁగావున మేదినీశ!

నలుఁడు చేపట్టిన నిలుచు నటంచన
సర్వజనాజ్ఞనా మర్కటుండు
నౌనరఁగా బంధింప నుదధిపై వేగంబ
కపులెల్ల నుత్సాహ కలితులగుచు

గీ. సంద్రమును దాటి లంకకుఁ జనియునచట
లగ్గఁముజొచ్చి వారల నుగ్గుసేయ
విన్నవించినఁ దోడ్తోడ వివిధగతులఁ
జెలఁగి వెక్కసమందుచు శ్రీరమేశ! 72

ఉ. రావణుఁడంతఁ ద్రుళ్ళిపడి రాక్షసవీరులఁ బంపవారలున్
లావున వావరావళిని లక్ష్యముసేయక తాకె రాముఁడుం
జేవదలిర్ప నందఱినిఁ జెచ్చెఱ బాణములేసి చంపఁగన్
జావడ మొప్పఁ బాఱిరట చ పఁదెల్పఁగ శ్రీరమాధవా. 73

సీ. వీరలు వర్ధిసి వేగ రావణుఁ గాంచి
పాటిల్లఁ దెల్పఁగ భయముఁ బొంది
కుంభకర్ణునిఁ బంపఁ గుటిలత వానర
తతి నెల్ల మ్రింగినఁ దర్పమునఁగఁ
గాకుత్స్థుఁ డలిగి తాఁ గార్ముకమెక్కిడి
హేసియుఁ జంపిన నెలమి వినియుఁ
నిం.దజిత్తును బుచ్చ నేర్పడ నాతండు
పీకతోఁ బోరుచు వెక్కసమున

గీ. విమల బహ్మాస్త్రము గొట్టి విపులమతిని
కిరినందతఁ బడవైచి విమతిసేయ
శాంతమును బొంది రాక్షస చక్రవర్తి
చేరి చెప్పెను వేడ్కను శ్రీరమేశ. 74

సీ. బ్రహ్మాస్త్రమునకస్సి పడియున్న సేనల
నటుగాంచిమతియందు నాదరమున
జాంబవంతుండను జయ్యానహనుమంతు
ద్రోణాద్రికేగి యు దోర్బలమున
సంజీవిఁదెచ్చిక సైన్యంబుఁగాపాడ
రాఘవప్రీతిగా రయముమీఱ
నీమాటలన్నియు నేర్పడనాతండు
నౌషధంబులఁదెచ్చి యభయమొసఁగ
రాముండురంజిల్లె రాక్షసుల్ బెగడొంది
రావణుతోఁదెల్ప రగిలిమదిని

గీ. కుంభకర్ణాదిగాఁగల్గడి కూర్మిభటులఁ
బంపవారిని సుగ్గాడుపల్కు వినియు

నధిపునాజ్ఞను మకరాక్షుఁడపుడు వేగఁ
జేరవచ్చెను రాముతో శ్రీరమేశ. 75

చ. ఇటుదగవచ్చు దైత్యుఁగని యార్యనుతు శ్రీరఘురాముఁడంతటం
బటువిశిఖంబు లేసితను బల్మరు దేవతలెల్ల మెచ్చఁగన్
దిటవగునగ్ని బాణమునఁ దేజమెలర్పఁగ వానికంతమున్
దటుకున ద్రుంచె రావణుఁడు ధైర్యము వీడఁగ శ్రీరమాధవా. 76

ఉ. రావణునాజ్ఞనొందిగగ రాజితమైనరథంబు నెక్కియుం
బావనుఁ డౌచుఁ గృత్తినతి భక్తిని వేఁడి వరంబునందితాఁ
కేవదలిర్పనంతటను జేకటిసేయుచు మేఘనాదుఁడున్
గావర మొప్ప బాణములు గ్రిన్ననఁ బుచ్చిన రాముఁడల్కతోఁ
గేవలమారుతాస్త్రమును గేరుచు నేయఁగ శ్రీరమాధవా. 77

ఉ. రామునిచేతిబాణమున రాక్షసమాయలు దగ్ధమైనఁ దా
భూమికిఁ గ్రిగ్గిలక్ష్మణుఁడు భూరిపరాక్రమ మొప్పఁ దాకినన్

నీమముతోడ నాతఁడును నేర్పున నేసెను మూర్ఛనొందఁగా
వేమఱుఁగల్గుకోపమున వెక్కసమందుచు శ్రీరమాధవా. 78

గీ. మూర్ఛఁ దెలిసియు శీఘ్రంబె మూర్ఖగతిని
లక్ష్మణుని వక్షమున నేసె లక్ష్యమమర
మూఁపుబాణంబు లేగ్గఁడ ముందుగతిని
జేరుదారిని గానక శ్రీరమేశ. 79

చ. కనలుచు లక్ష్మణుండు నిజ కార్ముకమెక్కిడి యాడి రక్కసున్
ఘనభుజగాస్త్రమేసి తలఁ గ్రక్కున ద్రుంచియు దేవసంఘముల్
దనుబొగడంగ దైత్యకులదండన దక్షుని రామచంద్రునిన్
గనుఁగొని మ్రొక్కి దీవనలు గాంచెను పెక్కుగ శ్రీరమాధవా. 80

చ. తనయుని చావు చారులును దగ్గఱఁ దెల్పిన రావణుండు తా
ననయము చింతనొందుచు నిజాప్తులు భృత్యులుఁ గొల్వనున్నతిన్

ఘనమగు వాజి బృందమును గట్టిన స్యందనమెక్కి కోపియై
యనినలుఠంగ వచ్చిన నురాంతకు మార్కొనె శ్రీరమాధవా. 81

చ. వనచరులంత దైత్యులను వారక మోదుచు వృక్షజాలముల్
ఘనతరపర్వతంబులును గాసిలఁజేయుచుఁ బోరఁ జూచి శాఁ
గనలుచు బాణసంఘములు గాఢముగా బడి దాఁకఁ జేయనా
యని వెనువన్విభీషణుఁడు నన్నను మార్కొనె శ్రీరమాధవా. 82

ఉ. తమ్మునిపైని రోషమునఁ దానవనాథుఁడు నారసంబులఁ
గొమ్మునఁనాటనేయఁగని సూర్ఘత లక్ష్మణుఁడంత నడ్డమై
యమ్ములనేకముల్ పరుప నాగ్రహమందియు మూర్ఛనొందఁడీ
మమ్మున శక్తిబాణమును బట్టఁగఁబుచ్చెను శ్రీరమాధవా. 83

సీ. రామచంద్రుఁడంత రాక్షసు నెదిరించి
శీఘ్రంబు గాఁబోరి తిరుగఁగొట్టి

దనరమ్ముఁజూచిరా ననయంబుఁ జెంతిల్ల
ఘనుఁడు సుషేణుండు క్రమము దెలుప
సంజీవిఁ దెప్పింప జయ్యన హనుమంతు
డీవించి పంపినఁ దేజమెసఁగ
ఁగగనవీథికి నేగి కాలనేమినిఁ జంపి
మొసలిని దేవతా యొగ్గఁ జేసి
ద్రోణాద్రికేగియు దోర్బలమొప్పంగ
గంధర్వగణముల గర్వమణఁచి
గీ. కొంతనరచేతఁ జెట్టియుఁ గొంచు రాఁగఁ
గలఁకు భయమందు భరతునిఁ గాంచి మదిని
సందియము నొంది తుదకు ని జంబెఱింగి
మాల్యవంతుని మధ్యనే మడియఁగొట్టి
చేరె రాముని సన్నిధి శ్రీరమేశ. 84

ఉ. వచ్చినవాని నుదగఁ బ్రసన్నత దీవన లిచ్చి మెచ్చి తా
మచ్చికనాసుషేణుఁగని మన్ననఁ దమ్ముని దేర్పఁ బంచినం
బొచ్చెము లేకమందులను బొల్పుగ నిచ్చినఁ బ్రాణవాయువుల్
చెచ్చెఱవచ్చి లక్ష్మణుని జీవితుఁ జేసెను శ్రీరమాధవా. 85

ఉ. వానరులెల్లసంతసము వారికి నొందఁగ లక్ష్మణుండు తా
మానవనాథుఁ జేరి యతి మన్ననఁ మ్రొక్కినఁ గౌఁగిలించియా
భానుసమప్రభావిమలుఁ బావని మెచ్చుచు ద్రోణశైలముఁ
మానుగఁ గొంచుఁ బొమ్మనిన మారుతి నెయ్యాతఁడు శ్రీరమాధవా. 86

చ. ఘనమగు సద్గిరీంద్రమును గాడుపుసూనుఁడు లీలఁ గాఁగఁ దా
ననయము బట్టి కేలనిడి యర్కజుఁడాదిగ వానరోత్తముల్
దనుబొగడంగఁ బర్విడియు దర్పయుతుండయి మున్ను దెచ్చుచో
టనయఁగ నుంచివచ్చె నతఁడెంతబలిష్ఠుఁడొ శ్రీరమాధవా. 87

ఉ. రావణుఁడింటికిం జనియు రాజిలు నస్త్రరథాశ్వసంఘముల్
జేవదలిర్పఁగాఁ గలుగఁ జెచ్చెఱ హోమము సేయఁ గాంచి సా
భూవిభుఁడంప వానరులు పోఁడిమి విఘ్నము సేఁ జేసి తా
మావిధి సైన్యదగ్రభ మింపఁగ నొప్పక వాని భార్యను
వేవురు జూడ ముంగలకు వేడ్క మదెచ్చిన శ్రీరమాధవా 88

చ. మగనినిఁ గాంచి యామెతన మానము వోయెడు పల్కుఁ బల్కినన్
నగచరులెల్ల రాముఁ గని నమ్మత మొక్కఁగఁ దోలి భార్యఁ దా
నగరముఁ జేరఁ బంచి భువి నాథుని మీఁదికి రావణుండు గిన్
మగటిమి నెల్ల సైన్యముల మార్కొనఁ బంచెను శ్రీరమాధవా. 89

ఉ. రాముఁడు వానరావళిని రాక్షససైన్యముఁ దాకఁ బంపినం
దామస మొప్పవందటినిఁ దాకుచుఁ జంపిన రావణుండు తా
భూమివడంక దర్పమున భూపభు మార్కొన రోషచిత్తుఁడై
ధీమహిమాత్ముఁ డంతఁ దగు తేజమెలర్పఁగ శ్రీరమాధవా. 90

నంతిఃపురికేగి చెప్పినఁ గాంతలెల్లఁ
జెలఁగ సంప్రీతితోడుత శ్రీరమేశ. 94

సీ. స్త్రీలెల్ల వేగంబ శ్రీరాము దేవిని
జలకంబులాడించి చనువుమెరయఁ
బట్టుపుట్టంబులఁ గట్టఁగాఁ జేసియు
నందలంబునెక్కించి యంచితముగఁ
గొనిరాగ భర్తకుఁ గోరికఁ బ్రణమిల్ల
భార్యను గాంచియు భవ్యముగను
నిన్ను నేనొల్లను నీయిచ్చఁ జనుమన
సాదఁ జొచ్చె నప్పుడు సుగలు మెచ్చఁ
బన్నొద్ద వుండప్డు ప్రత్యక్షమై నిల్చి
దోసంబు లేదని ధ్రువముఁ జేయ

గీ. నగ్ని దేవుఁడు సీతఁదా నాదరమున
రామునకొసంగ దశరథ రాజువచ్చి
వీరిముప్పొగడీవించి వేడ్కఁజనియె
మఱియుఁగపులెల్లఁబ్రదుకఁగ మంజులగతి
శ్రేయమొసఁగిరిదేవతల్ శ్రీరమేశ. 95

చ. అరయఁగనవ్విభీషణుఁడు నర్కజుఁడాదిగ వానరోత్తము
మఱియుచలక్ష్మణుండుఁదగు ముగ్ధసతీమణిసీతతోడనే
యరమర లేకపుష్పకము నాదరణంబుననెక్కిపోయెనా
నరవరుఁడెల్లచిత్రముల నాతికిఁజూపుచు శ్రీరమాధవా. 96

గీ. ఇట్లువేవేగఁజనిచని యొలమిమిగుల
నమలమతిభరద్వాజుని యాశ్రమంబు
వలనికింజేరి మ్రొక్కుచు భరతుకడకుఁ
జెలఁగిపావనిఁబంచెను శ్రీరమేశ. 97

ముఁడప్పుడు సుగుణాభి రాముఁడగుచుఁ
దశులు నుతించి దీవింప శ్రీరమేశ. 101

ఉ. గారవమొప్ప వానరుల కామితలందఁగఁ జేసి వేడ్కతో
రసి యవ్విభీషణుని నాదరణంబునఁ దన్పి వేగమే
రలువీటికేఁగ దగఁ బంచియు రాముఁడు సీతఁ గూడి పౌ
నులు భక్తిఁ గొల్వ నిలఁ బల్మిని నేలెను శ్రీరమాధవా. 102

సీ. ర్ణాశ్రమంబులు వర్ధిల్ల వసుధతో
నెలమూఁడు వానలు నెలమిఁ గురియ
తిబాధలు లేక నింపారఁ జల్లె
రఘునసం పీతిఁ దనిసిరి ప్రజ

దుష్టులుఁ గ్రూరులు దురితాత్ములును మఱి
కలికాలమునకైనఁ గానరారు
భక్తిరసాన్వితుల్ భావజ రూపులు
పురుషులు కాంతలు పుణ్యమతులు

గీ. సర్వసమత యే యేవేళఁ జాటుచుండు
ఈర్ష్యయనునది మదిలోన నెప్పుడులేక
రామచంద్రుండు పాలించు రాజ్యమందు 103
మారజనక శుభప్రద శ్రీరమేశ.

గీ అశ్వమేధాది యాగంబులమరఁ జేసి
లీలఁబడకొందు వేలేదు లేలెభూమి

శ్రీరాము కరుణమై జెప్పఁగాఁగల్గితి
రామునిచరితంబు రమ్యముగను

గీ. కానికృతి నెల్లెడ ఖ్యాతినందఁ
జేయఁ బ్రార్థింతు నిన్నిష్టు చెలఁగి మదిని
భవ్యగుణసాంద్ర పావన భక్తవరద
క్షీరసాగర శయనాఖ్య శ్రీరమేశ. 108

సంపూర్ణము.

RAMMOHAN PRESS,
ELLORE.

ప్రకటన.

1. సంక్షేపరామాయణము. ... 0—2—0
2. విజ్ఞానతారావళి. ... 0—1—0

ఈపయిరెండుపుస్తకములు, గ్రంథకర్తగారికి, పవరుపేట, ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా అనిగాని, మేనేజరు కవినాథవిలాసము, ఏలూరు కృష్ణాజిల్లాఅనిగాని, కావలసినవారు వ్రాసినచో బంపబడును.

103773